

rinteisiä ongelmakäyttäjiä, pyritään kokonaisehkäisyyn sijasta ehkäisemään juuri ongelmallisen käytön syntyä, mikä on linjassa kansanterveyden ensisijaisuuden ajatuksen kanssa. Ylläpitohoidot ovat vaikuttaneet selkeästi paitsi hoitopalvelujen käytäntöihin myös hoitoon hakeutuvien henkilöiden käyttäjäprofileihin. Buprenorfiinista on tullut ylläpitohoitojen myötä laajasti käytetty laiton päihde, mutta tätä ei Ranskassa pidetä oleellisena ongelmana, koska buprenorfiinin on todettu laittomana päihteenä korvanneen heroisiin ja omalta osaltaan edistävän näin kansanterveyttä myös pimeillä markkinoilla ja laittomien käyttäjien keskuudessa.

Ylläpitohoitojen laaja läpiajo kuvastaa Ranskan keskusjohtoisen hallinnon tyypillistä tapaa hoitaa asiat ”kerralla kuntoon”. Toisin sanoen, kun uusi toimintamalli saa keskusjohdon hyväksynnän, se ajetaan usein nopeasti ja laajasti käytäntöön. Tästä löytyy esimerkkejä niin opetussektorilta, työvoimapolitiikasta kuin teleliikenteestäkin. Seurauksena on, että esimerkiksi ranskalainen koulutus-, työvoima- tai sosiaalipolitiikka muuttuu suhteellisen harvoin, mutta muutokset ovat laajoja ja vaikutuksiltaan mittavia.

Kirjallisuus
COUNTRY PROFILE – FRANCE.
<http://eldd.emcdda.org/databa->

[ses/eldd_country_profiles.cfm?country=FR](http://eldd.country_profiles.cfm?country=FR)

NATIONAL REPORT ON DRUGS IN SOCIETY. France. http://www.emcdda.eu.int/infopoint/publications/national_reports.shtml

PARQUET, P. J.: Pour une politique de prévention en matière de comportements de consommation de substances psychoactives. 1997. http://www.drogues.gouv.fr/fr/professionnels/etudes_recherches/indicateurs_tendances/254.html

PLAN TRIENNAL DE LUTTE CONTRE la drogue et de prévention des dépendances 1999–2001. Plan Interministériel. Mission interministérielle de lutte contre la drogue et la toxicomanie (MILDT). Paris 1999

WORLD HEALTH REPORT 2000. WHO 2001. <http://www.who.int/whr2001/2001/archives/2000/en/>.

Koulutuksen haihtuva lumous

ANTTI SALONIEMI

Jokainen suomalaisia kuvaavan tilastoaineiston kanssa työskennellyt tietää, että koulutusta ja ikää on mahdoton pitää missään analyysissä erillään toisistaan. Aapistotuudeksi nousee koko ajan se, että nuoremmat ikäluokat ovat vanhempia koulutettumia. Kuten Juha Kauppila jo väitöskirjansa tiivistelmässä toteaa, tämä suhde on Suomessa tiiviimpi kuin teollistuneissa maissa yleensä. Rakenteellisella tasolla koulutuksen laajentumista onkin tutkimuskirjallisuudessa puitu kattavasti. Moneen kertaan sitä on käsitelty myös sukupolvien välisenä jäkätysenä. Harvassa lienevät ne vastahakoiset koululaiset, jotka eivät

isiltään ja äideiltään ole saaneet kannustusta opintielleen saarnalla, jonka perusvire lähtee teemasta ”jos minulla olisi sinun iässäsi ollut mahdollisuus –”. On oikeastaan hämmästyttävää, ettei tätä kaikille jollakin tavalla tuttua teemaa eli koulutuksen muuttuvia sukupolvittaisia merkityksiä ole aikaisemmin liiemmästi tutkittu. Kirjansa työkysymykseksi Kauppila määrittelee sen, ”miten suomalaiset käyttävät koulutusta elämänsä rakentamiseen”.

Analyysin välineenä sukupolvia on viimeksi kuluneiden vuosikymmenien aikana Suomessa käytetty niin usein, että eräänlaisesta tutkimusperinteestä puhu-

Juha Kauppila
Sukupolvet, koulutus ja oppiminen
Tulkintoja koulutuksen merkityksestä elämänsä rakentajana
Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 78
Joensuu 2002

minen on perusteltua. Elämäkerta on tämänkin tutkimuksen empiirinen perusyksikkö. Haastattelujen kautta Kauppila muotoilee aineistostaan kolme koulutussukupolvea: ennen vuotta 1936 syntynyt sodan ja niukan koulutuk-

sen sukupolvi, rakennemuutoksen ja kasvavien koulutusmahdollisuuksien sukupolvi (noin 1936–1955 syntyneet) ja nuorimpana hyvinvoinnin ja monien koulutusvalintojen sukupolvi.

Sukupolvista vanhimman kokemuksessa koulutus on muovannut elämäntapaa jonkinlaisena kaukaisena, kansallisen herättämisen sävyttämänä ideaalina, joka on ollut vain harvakseltaan kertojien tavoitettavissa. Seuraavassa sukupolvessa koulutuksen merkitys vaihtuu ihanteesta välineeksi; modernisoituvassa ja vaurastuvassa maassa koulutus osoittautuu oivaksi uran tekemisen välineeksi. Nuorimmille koulutus ei enää ole saavuttamaton ihanne tai edes varma keino sosiaaliseen nousuun. Koulutus on muuttunut hyödykkeeksi tai selviöksi, jota on mahdollista, moneen muun asian ohella, käyttää oman elämänsä rakennuspuuna.

Kauppila kertoo siis koulutuksen sosiaalishistorian jonkinlaisena lumouksen haihtumisena. Ihanne muuttuu välineeksi ja siitä edelleen selviöksi. Hie-man toisesta kehyksestä hän tiivistää merkitysten muutokset näin: ”Isänmaan unelmasta sekä konsensuksen ja tasa-arvon ideaalista on siirrytty yksilön omaan pärjäämiseen”.

Käsitelleessään tätä nuorinta sukupolvea Juha Kauppila perustellusti huomauttaa, että koulun rinnalle on ilmestynyt muita toimintaympäristöjä, joissa ”kokemuksellisesti merkittävä oppiminen tapahtuu”. Samalla tilanne on muuttunut niin, että valuttana koulutuksen arvo on kärsinyt inflaation. Asiassa onkin perää, koulutuksen tarjoama suhteellinen etu hyviin asemiin pääsemisessä on aikojen saatossa haalistunut. Katkoksen syvyyttä ei ehkä kuitenkaan ole syytä lii-

oitella. Yhä edelleen koulutus on oleellisin vakuutus epävarmoiksi muuttuneiden työmarkkinoiden riskejä vastaan. Nuorimman ikäpolven ja koulutuksen tiimoilta Kauppila nostaa esille myös mainion paradoksin: samaan aikaan kun tämä sukupolvi käyttää koulutusta entistä enemmän oman identiteetin etsimiseen ja rakentamiseen, tätä etsintää selkeytetään ”pakkovalinnoin ja liian valmiiksi tehdyin opintourin”. Kaukana ei ole ajatus jonkinlaisesta kytevästä kohteiden kapinasta. Koulutuspolitiikan visioinnin perustana on lähinnä läpivirtauksen tehokkuuden takaaminen. Kuka muistaa, koska koulutuksen tulevaisuudesta käydyssä keskustelussa joku olisi vakavissaan vedonnut siihen, mitä nuoret koulultaan ja oppimiseltaan haluaisivat ja millaisia pyrintöjä niiden heidän mielestään olisi tuettava.

Miehen väkivaltaisuuden ymmärtäminen?

VESA TALVITIE

Suomessa(kin) perheen sisällä tapahtuvaa väkivaltaa on pidetty aivan viime vuosikymmeniin saakka yksityisasiana. Tämä liittyy siihen, että väkivallan harjoittaja on useimmin ollut mies ja että miehillä on ollut dominoiva asema yhteiskunnassa. Ilmiön kieltäminen voi liittyä myös siihen, että useimmista muista kriminalisoiduista seikoista poiketen lähisuhdeväkivaltaa on myös ”tavallisten” ihmisten keskuudessa, joiden elä-

mäntäpaan ei muuten kuulu kriminalisoituja asioita.

Viime vuosina tilanne on muuttunut radikaalisti, kun niin julkishallinto kuin naisjärjestökin ovat ryhtyneet toimenpiteisiin perhe- ja parisuhdeväkivallan vähentämiseksi. Vaikene-misen muurin murruttua on myös perustettu samoihin päämääriin pyrkiviä miesliikkeitä. Näiden miesliikkeiden merkitys on varsin suuri: esimerkiksi Miessakit ry:n Lyömättömän

Pekka Jolkkonen &
Panu Varjonen
Väkivalta: tunteita, toimintaa ja vastatunteita
Miessakit ry:n julkaisuja
2002: 2
Helsinki: Miessakit ry.,
2002
52 s.

linjan merkeissä tavataan vuosittain 120–150 miestä, joille lähi-